

Akademik Radovan D. VUKADINOVIĆ*
radevuk2010@gmail.com

UDK: 34 : 061.1(4) EU
UDK: 620.9 : 341.6
Primljeno: 14. travnja 2022.
Prihvaćen 4. svibnja 2022.
Izvorni znanstveni rad

MESTO UGOVORA O ENERGETSKOJ POVELJI U PRAVU EU

Sažetak: Ni nakon više od šest decenija od osnivanja Evropske ekonomske zajednice, koja je kasnije prevarasla u Evropsku uniju, između prava EU i međunarodnog prava nije utvrđen odnos koji bi bio obostrano i opšte prihvatljiv. Ipak, saglasnost postoji da pravo EU čini deo unutrašnjih prava država članica i međunarodnog prava, ali i da istovremeno predstavlja autonomni pravni sistem i poredak. Razlike postoje u pogledu načina na koji se osvaja i održava autonomija i njenog obima. U praksi se ove razlike manifestuju kroz različite stavove koje po konkretnim pitanjima zauzimaju sudovi Unije i međunarodne arbitraže, pre svega investicione arbitraže. Imajući to u vidu, rad ima za cilj da odnos prava Unije i međunarodnog prava analizira kroz najnoviju sudska i arbitražnu praksu u pogledu tumačenja i primene Ugovora o energetskej povelji, kao predstavnika međunarodnog prava i prava EU. Radi lakšeg praćenja ove analize, u početnom delu rada su navedene opšte karakteristike ova dva pravna sistema, u čijoj je pravnoj pozadini analizirana relevantna arbitražna i sudska praksa kojom je praktično opredeljeno mesto Ugovora o energetskej povelji u pravu Unije.

Cljučne reči: pravo EU, Ugovor o energetskej povelji, međunarodno pravo međunarodna arbitraža, Sud pravde EU.

1. Pravo EU kao bekgrund i okvir za rešavanje sporova iz Ugovora o energetskej povelji

Pravo Evropske unije (EU ili Unija) čine propisi i druga pravila kojima su regulisani odnosi između komunitarnih subjekata¹. U pitanju su odnosi između država članica, odnosi između država članica i EU, odnosi između EU i trećih država i međunarodnih organizacija i odnosi EU prema pojedincima kao privatnim licima. Pravila EU su sadržana u brojnim propisima kojih, prema nekim ranijim procenama ima više od 35000 na oko 150.000 stranica teksta. Međutim, za razliku od nacionalnih ili unutrašnjih propisa država članica, propisi EU nisu sistematizovani ni prema predmetu regulisanja, ni prema hijerarhiji.² Odsustvo hijerarhijski uređenog sistema u kome bi pravila i pro-

* Član Akademije nauka i umjetnosti RS, redovni profesor u penziji.

¹ Vid. Radovan D. Vukadinović i Jelena Vukadinović Marković, *Uvod u institucije i pravo Evropske unije*, Beograd, 2020, str. 30. i 120. i dalje i tamo navedene autore, između ostalih i: Košutić, *Uvod u evropsko pravo*, Beograd, 2006; Ilić-Gasmi, *Pravo i institucije Evropske unije*, Beograd, 2009; Radivojević i Knežević Predić, *Institucije Evropske unije*, Niš, 2008; Etinski i dr., *Osnovi prava Evropske unije*, Novi Sad, 2010. Mlikotin Tomić i dr., *Evropsko tržišno pravo*, Zagreb, 2006, Misita, *Osnovi prava Evropske unije*, Sarajevo, 2007; Meškić i Samardžić, *Pravo Evropske unije*, knj. I i II, Zenica 2012. i 2017; Bendevski, *Pravo na Evropska unija*, Skopje, 2001; *Evropsko pravo*, Zbornik radova slovenačkih autora sa predgovorom Potočnika, Ljubljana 2004; Miščenić, *Evropsko privatno pravo: opći dio*, Školska knjiga, Zagreb, 2019..

² De Witte, „The Nature of the Legal Order“, in: Craig and de Burca (eds), *The Evolution of EU Law*, OUP, 1999, str. 177; Schilling, „The Autonomy of the Community Legal Order“, 37, 1996, *Harvard International Law Journal*, str. 389 i dalje; Weiler and Haltern, Response: The Autonomy of the Community Legal Order“, 37, 1996, *HILJ*, str. 411...Kamil Mortelmans, K.